

W ŚWIAT
Z KLASĄ

Etyka

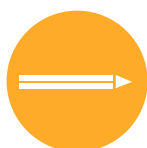
EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH ETYKI
W SZKOLE PODSTAWOWEJ

04

SCENARIUSZ

Dokąd...? – czyli podróż w Nieznane

DOROTA STĘPNIAK

KLASA V-VI

2 X 45 MIN

Scenariusz skupia się wokół pojęć migracji, wielokulturowości i uchodźstwa. Uczniowie i uczennice weryfikują ich rozumienie, a następnie poprzez ćwiczenie z heksami poszukują zależności i powiązań, a także odniesień do swoich osobistych doświadczeń. Pogłębieniu refleksji uczestników i uczestniczek zajęć służy bajka filozoficzna oraz założenia etyki Sokratesa. Grupa wypracowuje model postaw, które przełożą się na życie szkolne.

Pytanie kluczowe

Dlaczego wiedząc,
co jest dobre, czasem
wybieram to, co złe?

Cele zajęć:

- wyjaśnisz pojęcia migracji, wielokulturowości i uchodźstwa
- zrozumiesz, jakie zależności istnieją między migracją, wielokulturowością i uchodźstwem
- wykorzystasz poglądy Sokratesa (intelektualizm etyczny) podczas odpowiedzi na pytanie kluczowe

Związek z podstawą programową:

II. 5, III. 2, II. 3, IV. 4,
II. 2, VII. 5, VIII. 1

Zagadnienia:

migracje, różnorodność
i stosunki międzykulturowe

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

- 10 Mniej nierówności
- 16 Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje

Metody:

dyskusja, miniwykład,
dociekania filozoficzne,
praca plastyczna,
bajka filozoficzna

Formy pracy:

praca indywidualna,
praca w parach,
praca w grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

duży arkusz papieru, kartki A3, koc, załączniki

Nauczyciel lub nauczycielka może przeprowadzić zajęcia na dwóch kolejnych, następujących po sobie jednostkach lekcyjnych, ale zajęcia mogą być również rozłożone w czasie.

LEKCJA 01

Wprowadzenie

1

Przywitaj się z uczniami i uczennicami. Powiedz, że zajęcia rozpoczniesz od ćwiczenia, dzięki któremu zorientują się, wokół czego będzie koncentrować się lekcja. Poproś uczniów i uczennice o dobranie się w pary. Każdej parze daj kopertę z mapą świata z załącznika nr 1 i poproś o jej ułożenie.

2 minuty

Nauczyciel lub nauczycielka w zależności od liczby osób uczestniczących w zajęciach przygotowuje zestaw kopert z pociętą dowolnie mapą świata z załącznika nr 1. Uczniowie i uczennice pośrednio zostają ukierunkowani, że zagadnienia migracji i wielokulturowości dotyczą całego świata.

2

Po ułożeniu map zapytaj uczniów i uczennice:

- Co to są migracje?
- Na czym polega wielokulturowość?
- Czy zetknęli się z tymi pojęciami?
- W jakich sytuacjach o nich słyszeli?

8 minut

Już w fazie wstępnej lekcji nauczyciel lub nauczycielka pozyskuje informacje dotyczące znajomości zagadnień przez uczniów i uczennice. Dzięki temu dalsza praca na lekcji może być skupiona również wokół tych dylematów lub problemów, które zgłosili uczniowie i uczennice (na przykład powierzchowne rozumienie pojęć migracji i wielokulturowości).

Po wysłuchaniu wypowiedzi podsumuj je i zaproś młodzież do zapisania tematu oraz celów lekcji. Cele możesz umieścić w widocznym miejscu na planszy, tablicy multimedialnej, dzięki temu będzie można odwoływać się do nich podczas zajęć. Zweryfikuj, czy uczniowie i uczennice je rozumieją, na przykład poprzez rozmowę w parach lub dokonanie parafrazy przez wybraną osobę.

Praca właściwa

3

Zaproponuj uczniom i uczennicom „podróż w nieznane”. Zwróć uwagę, że taka podróż może dotyczyć zarówno miejsc, jak i wiedzy. Pierwsze znajdują się na świecie, druga w naszych umysłach. Zaproś do wysłuchania bajki z załącznika nr 2: Podróż z Każdym. Przeczytaj bajkę lub poproś, aby każdy z uczestników i uczestniczek zajęć przeczytał fragment. Pozwól przez chwilę zastanowić się klasie nad treścią bajki, jeśli istnieje potrzeba można przeczytać ją ponownie. Zadaj pytania:

10 minut

- Czego uczą nas podróże?
- Co mogło znajdować się w paczce?
- Czy wzrok jest ważny podczas podróżowania? A inne zmysły (dotyk, węch, słuch)?
- Kiedy decydujemy się na podróż w nieznane?

Pytania dowolnie modyfikuj.

4

Podsumuj wypowiedzi młodzieży, nawiązując do określenia „podróż w nieznane”. Przypomnij ułożone przez nich na początku zajęć mapy i hasła: migracje, wielokulturowość. Zwróć uwagę, że dla wielu ludzi, którzy decydują się migrować, często jest to taka „podróż w nieznane”. Wykorzystaj wypowiedzi uczniów i uczennic, które pojawiły się w trakcie wprowadzenia do lekcji. Zapoznaj klasę z terminami: „migracje”, „wielokulturowość”, „uchodźstwo”. Podkreśl potrzebę ich rozróżniania. Wykorzystaj informacje z załącznika nr 3. Zadaj następujące pytania:

8 minut

- Czy zetknęliście się z osobami, które są migrantami i migrantkami lub uchodźcami i uchodźczyniami?
- Czy i jakie macie doświadczenie spotkania lub rozmowy z migrantami i migrantkami lub uchodźcami i uchodźczyniami?
- Czy w szkole lub najbliższym otoczeniu są takie osoby? Skąd przybyły?
- Jak powinniśmy się do nich odnosić? Czy na przykład mówić „dzień dobry”, skoro nie znają języka polskiego?
- Dlaczego takie osoby opuszczają swój kraj?

5

15 minut

Zaproponuj uczniom i uczennicom układanie heksów. Podziel klasę na grupy cztero-, pięcioosobowe. Każdej wręcz pakiet heksów z załącznika nr 4, następnie poproś, aby uczniowie i uczennice rozdali je, tak aby niewidoczny pozostawał napis. Następnie uczniowie i uczennice zapoznają się z otrzymanymi heksami, rozkładając je przed sobą. Gra polega na dokładaniu kolejnych heksów przez osoby. Każda osoba, dokładając swój heks do innych, jest zobowiązana do wskazania zależności i powiązań z elementami, między którymi go umieściła. Na zakończenie ćwiczenia poproś uczniów i uczennice, aby przyjrzeni się, w otoczeniu jakich innych pojęć znalazły się: migracje, wielokulturowość i uchodźstwo. Zadaż pytanie: Czy ja, wy, każdy z nas ma wpływ na własną postawę szacunku, tolerancji względem osób, które są migrantami i migrantkami, uchodźcami i uchodźczyniami, pochodzą z innych kultur? Zachęć uczniów i uczennice do wypowiedzi na forum.

Ćwiczenie z heksami pozwoli na utrwalenie pojęć migracji, wielokulturowości, uchodźstwa w różnych kontekstach oraz wskazanie współzależności między nimi. Najlepiej przygotować 1 zestaw heksów dla 4–5 osób – dzięki temu ćwiczenie będzie miało dynamiczny charakter.

Jako pierwsze możesz zaproponować wyłożenie jednego z kluczowych pojęć lekcji: migracje, wielokulturowość czy uchodźstwo. Poproś, aby uczniowie i uczennice, wykładając swoje heksy, uzasadniali wybór miejsca. Na przykład: Dlaczego obok „migracji” położyłeś heks z napisem „tolerancja”? Wyjaśnij, jakie znaczenie ma tolerancja w kontekście migracji. Jak je rozumiesz? Albo: Dlaczego heks „wiedza” położyłeś obok heksów „głód” i „empatia”? Pozwalamy uczniom i uczennicom dojść do własnych wniosków, zachęcamy do autorefleksji. Nie podważamy wyboru miejsca ułożenia heksa, tylko pytaniami stymulujemy do uzasadnienia tak, aby uczeń, uczennica sami doszli do konkluzji.

Podsumowanie

6

2 minuty

Podsumuj wypowiedzi uczniów i uczennic, zaznaczając jednocześnie, że będziecie kontynuować rozmowę o podróży w nieznaną na kolejnych zajęciach.

LEKCJA 02

Wprowadzenie

1

2 minuty

Rozpocznij zajęcia od przypomnienia celów lekcji. Wskaż, które zostały już zrealizowane:

- wyjaśnisz pojęcia migracji, wielokulturowości i uchodźstwa
  - zrozumiesz, jakie zależności istnieją między migracją, wielokulturowością i uchodźstwem, a który jeszcze został do zrealizowania:
  - wykorzystasz poglądy Sokratesa (intelektualizm etyczny) podczas odpowiedzi na pytanie kluczowe
- Podkreśl, że podczas tych zajęć będziecie również pogłębiać rozumienie celów pierwszego i drugiego.

Praca właściwa

2

8 minut

Zaproponuj uczniom i uczennicom aktywność „przekręcanie koca”. Poproś, aby wszyscy stanęli na rozłożonym na ziemi kocu, a następnie przewrócili go na drugą stronę, nie schodząc z niego (nie dotykając podłogi).

Aktywność wzbudza wiele radości i śmiechu. Nauczyciel lub nauczycielka może jedynie dopingować uczniów i uczennice, nie sugerując rozwiązania. Zadanie zostaje zaliczone, gdy wszyscy przejdą na drugą stronę koca, nie dotknąwszy ziemi. Gdy ktokolwiek z uczestników lub uczestniczek stanie na podłodze, zadanie należy rozpocząć od początku. Ważna jest tu współpraca i współdziałanie oraz odpowiedzialność za innych.

Po wykonaniu zadania poproś uczniów i uczennice o odpowiedzi na następujące pytania:

- Co sprawiło im trudność?
- Jak ją przezwyciężyli?
- Jak doszli do porozumienia?

- Czego nauczyło ich to ćwiczenie?
- O czym należy pamiętać na przyszłość, gdy pojawi się przed nami jakieś zadanie?

Podsumuj wypowiedzi uczniów i uczennic.

3

5 minut

Powrót do terminów: „wielokulturowość”, „migracje”, „uchodźstwo”. Poproś klasę o ich przypomnienie. Zwróć uwagę, że postawa współpracy, współdziałania i odpowiedzialności za innych jest istotna, gdy mówimy m.in. o uchodźcach i uchodźczyńach czy migrantach i migrantkach. Odwołaj się do ćwiczenia z heksami. Zachęć do refleksji.

4

10 minut

Przypomnij młodzieży postać Sokratesa, starożytnego filozofa. Przytocz jego myśl: „Ludzie czynią źle z niewiedzy. Jeśli wiem, co dobre, tak czynię”. Wyjaśnij, na czym polega intelektualizm etyczny.

„Wiedzieć, co jest dobre, oznacza postępować dobrze”, bowiem zło wynika z niewiedzy. Cnoty, która tożsama jest z wiedzą – można się nauczyć, a gdy się już zdobędzie wiedzę, to wybiera się życie zgodne z nią.

Fragment Wspomnień o Sokratesie Ksenofonta: „Także sprawiedliwość i każda inna cnota (areté) – mówił – jest odmianą mądrości. To bowiem, co sprawiedliwe, i w ogóle wszystko, co czynimy, kierując się cnotą, jest jednocześnie i piękne, i dobre. Kto rozumny, nie zechce poza pięknem i dobrem szukać nic innego, a kto nierozumny, nie potrafi tworzyć tego, co piękne i dobre, i choćby nawet próbował, dozna niepowodzenia. Tak więc mądry czyni to, co jest piękne i dobre, niemądry zaś nie może się na to zdobyć, a choćby i chciał – nie zdoła. Jeżeli więc wszystko, co sprawiedliwe, i wszystko inne, co piękne i dobre, jest dziełem cnoty, jasne, że sprawiedliwość i każda cnota są odmianami mądrości”.

Źródło: Intelektualizm etyczny, https://pl.wikipedia.org/wiki/Intelektualizm_etyczny.

Zapytaj, czy Sokrates miał rację oraz czego można się od niego nauczyć. Zadaj pytanie kluczowe: Dlaczego wiedząc, co jest dobre, czasem wybieram to, co złe? Oraz pytania dodatkowe:

- Skoro wiem, jak dobrze czynić, to dlaczego czynię źle?
- Jeśli wiem, na czym polegają szacunek, tolerancja, to dlaczego nieraz postępuję niezgodnie z nimi?

Poproś uczniów i uczennice, aby porozmawiali w parach, następnie zaprosz chętnie osoby do wypowiedzi na forum klasy.

5

1 minuta

Powrót do pytania zapisanego w temacie zajęć: „Dokąd...? – czyli podróż w Nieznane”. Zwróć szczególną uwagę, że osoby decydujące się na migrację lub do tego zmuszone jak uchodźcy czy uchodźczynie często nie wiedzą, co spotka ich w kraju, do którego się wybierają.

6

2 minuty

Zaproponuj uczniom i uczennicom kolejne ćwiczenie pt. Spotkanie. Opowiedz, że pewnego dnia w klasie pojawia się nowa osoba, o której uczniowie i uczennice wiedzą bardzo niewiele. Znają tylko jej imię, wiek i kraj pochodzenia. Wykorzystaj poniższe opisy. Poproś, aby uczniowie i uczennice zastanowili się, jaką rolę odgrywa wiedza w poznaniu nowych osób. Przytocz myśl Sokratesa o roli wiedzy w poznaniu: „Wiedzieć, co jest dobre, oznacza postępować dobrze, bowiem zło wynika z niewiedzy”.

Osoba 1: Artem – chłopiec z Ukrainy, 14 lat

Osoba 2: Yu Tian – dziewczynka z Chin, 9 lat

Osoba 3: Tamir – chłopiec z Syrii, 9 lat

Osoba 4: Weronika – dziewczyna z Łotwy, 13 lat

7

12 minut

Podziel klasę na grupy cztero-, pięcioosobowe. Następnie zapisz pytania, nad którymi będą pracować: Co możecie zrobić, aby poznać te osoby? Czy możecie podjąć jakieś wspólne działanie? Każda grupa tworzy plakat, planszę z zapisanymi propozycjami. Po skończonej pracy zostają one zaprezentowane przez przedstawicieli grup na forum klasy.

W tym ćwiczeniu jest istotne, aby inicjatywa była po stronie uczniów i uczennic, aby mieli poczucie, że to, nad czym pracują, znajdzie zastosowanie w praktyce, a nie jest tylko martwym zapisem.

8

2 minuty

Podsumuj wypowiedzi uczniów i uczennic. Zapytaj, jak można wykorzystać ich propozycje. Co sądzą o zapisaniu wszystkich na przykład w formie miniporadnika? Czy mają inne pomysły?

Podsumowanie

3 minuty

Odwołaj się do tematu lekcji i poproś młodzież o wybranie najważniejszego według nich heksa (pojęcia) wraz z uzasadnieniem. Chętne osoby prezentują swoją opinię na forum klasy.

Propozycje dalszych działań:

Uczniowskie refleksje związane z zajęciami mogą być punktem wyjścia do dalszych działań młodzieży. Oto przykłady tematów:

1. Jak obchodzić Światowy Dzień Migranta, 18 grudnia i Światowy Dzień Uchodźcy, 20 czerwca? Uczniowie i uczennice organizują na terenie szkoły obchody takiego dnia, zapraszają przedstawicieli i przedstawicielki lokalnej społeczności.
2. Ogłoszenie konkursu na grafikę lub inną formę plastyczną dotyczącą wielokulturowości.
3. Narysowanie komiksu opisującego losy postaci o doświadczeniu migracyjnym. Jeśli zaangażuje się duża grupa uczniów i uczennic, komiks może zajmować znaczną przestrzeń w szkole, na przykład ścianę. Dla inspiracji możesz pokazać klasie komiks Marjane Satrapi *Persepolis*.
4. Założenie Klubu Dobrej Rozmowy, aby w atmosferze szacunku rozmawiać o migracjach i uchodźstwie. Więcej informacji: <http://bit.ly/DZIAŁAJPunktyWidzenia>.

Więcej propozycji projektów oraz informacje dla młodzieży o tym, jak przygotować projekt, znajdziecie na stronie Centrum Edukacji Obywatelskiej: <https://globalna.ceo.org.pl/projekty-mlodziezowe>.

Polecane materiały:

- *Wkręcenie w wielokulturowość*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015, <http://bit.ly/WkreceniWielokulturowosc>.
- Materiały z programu „Rozmawiajmy o uchodźcach”, Centrum Edukacji Obywatelskiej, migracje.ceo.org.pl

Źródła:

- A. Łagodźka, *Filozoficzne dociekania w klasach I–III*, „Trendy” 2014, <http://bit.ly/FilozoficzneDociekania>.
- *Wielokulturowość*, Encyklopedia PWN, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/wielokulturowosc;3995791.html>.
- *Intelektualizm etyczny*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Intelektualizm_etyczny.
- *Scenariusz bazowy. Rozmowa o uchodźcach w Polsce – scenariusz dwóch lekcji. Materiał pomocniczy nr 1 (Grupa nr 2. Uporządkowanie pojęć. Kim jest uchodźca?)*, w: *Jak rozmawiać o uchodźcach? Przewodnik dla nauczycieli i scenariusz dwóch lekcji*, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2016, s. 14, https://migracje.ceo.org.pl/sites/migracje.ceo.org.pl/files/broszurka_ceo_do_sciagniecia.pdf.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Mapa świata

Załącznik nr 2 – Materiał pomocniczy: Bajka filozoficzna *Podróż z Każdym*, Dorota Stępnia

Załącznik nr 3 – Materiał pomocniczy: Definicje terminów: uchodźca, migrant, wielokulturowość

Załącznik nr 4 – Materiał pomocniczy: Etyczne heksy (materiał dostępny na stronie: <http://bit.ly/PublikacjaEtyka>)

Załącznik nr 1 – Materiał pomocniczy: Mapa świata

Załącznik nr 2 – Materiał pomocniczy

Bajka filozoficzna Podróż z Każdym,

Dorota Stępniaik

Bajka filozoficzna Podróż z Każdym

„Podróż kształcą” – **Każdy** często to słyszał. Pewnie tak, ciekawe, czego on się nauczy. **Nikt** powiedział mu, że na taką wyprawę trzeba się dobrze przygotować, oczywiście wszystko zależy od tego, dokąd się wybiera. **Każdy** miał marzenie, chciał tak wiele zobaczyć, choć oczy nie są tu najważniejsze, bo trzeba jeszcze poczuć wiatr na policzku, zapach, który zataskocze w nosie i usłyszeć... co właściwie? – tego nie wiedział. Jednego był pewien: to będzie wyjątkowy czas, a on musi być bardzo skupiony. Tylko czy tak się da? Czy to w ogóle jest możliwe? **Nikt** nie będzie mu towarzyszył, a miała to być ich wspólna podróż. Cóż, plany są planami, a życie przynosi różne niespodzianki. Nastął dzień wyprawy, serce łomotało jak szalone, nogi lekko drżały, w gardle zaschło, a przecież jeszcze nigdzie nie dotarł, nic nie zobaczył, nic nie poczuł, nic nie usłyszał... Nagle uwagę **Każdego** przykuł niewielki pakunek – faktycznie, o mało co by zapomniał, wczoraj przyszła do niego paczka. Nawet jej nie otworzył zajęty przygotowaniami do wyprawy. Spojrzał na nadawcę, to był **Nikt**. Teraz wiedział, że nic go nie powstrzyma przed podróżą, bo już ją rozpoczął...

Bajka filozoficzna Podróż z Każdym

„Podróż kształcą” – **Każdy** często to słyszał. Pewnie tak, ciekawe, czego on się nauczy. **Nikt** powiedział mu, że na taką wyprawę trzeba się dobrze przygotować, oczywiście wszystko zależy od tego, dokąd się wybiera. **Każdy** miał marzenie, chciał tak wiele zobaczyć, choć oczy nie są tu najważniejsze, bo trzeba jeszcze poczuć wiatr na policzku, zapach, który zataskocze w nosie i usłyszeć... co właściwie? – tego nie wiedział. Jednego był pewien: to będzie wyjątkowy czas, a on musi być bardzo skupiony. Tylko czy tak się da? Czy to w ogóle jest możliwe? **Nikt** nie będzie mu towarzyszył, a miała to być ich wspólna podróż. Cóż, plany są planami, a życie przynosi różne niespodzianki. Nastął dzień wyprawy, serce łomotało jak szalone, nogi lekko drżały, w gardle zaschło, a przecież jeszcze nigdzie nie dotarł, nic nie zobaczył, nic nie poczuł, nic nie usłyszał... Nagle uwagę **Każdego** przykuł niewielki pakunek – faktycznie, o mało co by zapomniał, wczoraj przyszła do niego paczka. Nawet jej nie otworzył zajęty przygotowaniami do wyprawy. Spojrzał na nadawcę, to był **Nikt**. Teraz wiedział, że nic go nie powstrzyma przed podróżą, bo już ją rozpoczął...

Bajka filozoficzna Podróż z Każdym

„Podróż kształcą” – **Każdy** często to słyszał. Pewnie tak, ciekawe, czego on się nauczy. **Nikt** powiedział mu, że na taką wyprawę trzeba się dobrze przygotować, oczywiście wszystko zależy od tego, dokąd się wybiera. **Każdy** miał marzenie, chciał tak wiele zobaczyć, choć oczy nie są tu najważniejsze, bo trzeba jeszcze poczuć wiatr na policzku, zapach, który zataskocze w nosie i usłyszeć... co właściwie? – tego nie wiedział. Jednego był pewien: to będzie wyjątkowy czas, a on musi być bardzo skupiony. Tylko czy tak się da? Czy to w ogóle jest możliwe? **Nikt** nie będzie mu towarzyszył, a miała to być ich wspólna podróż. Cóż, plany są planami, a życie przynosi różne niespodzianki. Nastął dzień wyprawy, serce łomotało jak szalone, nogi lekko drżały, w gardle zaschło, a przecież jeszcze nigdzie nie dotarł, nic nie zobaczył, nic nie poczuł, nic nie usłyszał... Nagle uwagę **Każdego** przykuł niewielki pakunek – faktycznie, o mało co by zapomniał, wczoraj przyszła do niego paczka. Nawet jej nie otworzył zajęty przygotowaniami do wyprawy. Spojrzał na nadawcę, to był **Nikt**. Teraz wiedział, że nic go nie powstrzyma przed podróżą, bo już ją rozpoczął...

Załącznik nr 3 – Materiał pomocniczy: Definicje terminów: uchodźca, migrant, wielokulturowość

Kim jest uchodźca? Zgodnie z Konwencją genewską z 1951 roku uchodźca jest to osoba, która „na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się na skutek podobnych zdarzeń poza państwem swojego dawnego stałego zamieszkania, nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa”. Wspomniana konwencja dotycząca statusu uchodźców sporządzona w Genewie w 1951 roku stanowi najważniejszy dokument międzynarodowy gwarantujący uchodźcom ochronę prawną. Polska również podpisała tę konwencję, zobowiązując się tym samym do udzielania pomocy uchodźcom i ich ochrony, w tym zapewniania im schronienia. Przypadek każdej osoby ubiegającej się o status uchodźcy rozpatruje się indywidualnie, sprawdzając, jak wygląda sytuacja w kraju pochodzenia danej osoby i z jakiego powodu grożą jej prześladowania lub zagrożenie życia. Takiej osobie nie można odmówić wsparcia. Zdarza się, że także z tzw. krajów bezpiecznych, w których nie toczą się w danym momencie konflikty zbrojne, przyjeżdżają osoby, które z innych przestanków (powodów) mają prawo do statusu uchodźcy.

Kim jest migrant (ekonomiczny)? Migrant lub migrantka to osoba przyjeżdżająca do kraju innego niż jej kraj pochodzenia, której motywacje mogą być różne – może na przykład szukać lepszej pracy, dostępu do edukacji, służby zdrowia czy opieki społecznej. Stosuje się również pojęcie „migrant ekonomiczny” oznaczające osobę, która migruje w celu poprawy warunków życia i statusu ekonomicznego. Migrantami ekonomicznymi są dziś na przykład Polacy w Wielkiej Brytanii czy Irlandii. Pojęcie to niesłusznie pojawia się w opozycji do pojęcia „uchodźcy” w celu podkreślenia faktu, że uchodźcom należy się ochrona międzynarodowa z określonych przestanków, a migrantom ekonomicznym, jeśli nie jest zagrożone ich życie, nie należy zezwalać na osiedlenie się. Takie rozróżnianie budzi jednak poważny dylemat moralny: kto może lub powinien decydować o tym, kto i gdzie na świecie może się przemieszczać? Czy ktokolwiek z nas ma prawo oceniać decyzje tych ludzi i czy sami chcielibyśmy, aby ktoś oceniał, czy mamy prawo emigrować do innego państwa? Dlatego też odchodzi się od stosowania pojęcia „migrant ekonomiczny” oraz stawiania uchodźców i migrantów w opozycji. Każdy przypadek jest indywidualny i na podstawie pojedynczych sytuacji nie powinno dokonywać się generalizacji.

Źródło: Scenariusz bazowy. Rozmowa o uchodźcach w Polsce – scenariusz dwóch lekcji. Materiał pomocniczy nr 1 (Grupa nr 2. Uporządkowanie pojęć. Kim jest uchodźca?), w: Jak rozmawiać o uchodźcach? Przewodnik dla nauczycieli i scenariusz dwóch lekcji, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2016, s. 14, https://migracje.ceo.org.pl/sites/migracje.ceo.org.pl/files/broszurka_ceo_do_sciagniecia.pdf.

Wielokulturowość – pojęcie wywodzące się od terminu *multiculturalism*, oznacza wielość kultur w zróżnicowanym społeczeństwie.

Źródło: Wielokulturowość, <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/wielokulturowosc;3995791.html>.